

Sylabus a terminál ENS222 „Sídla – krajina – divočina“

1)	27.9.	Úvodní hodina	<ul style="list-style-type: none"> ○ informace ke kurzu, sylabus ○ zadání témat ke zpracování 	
2)	4. 10.	Krajina – jak ji vnímáme a hodnotíme?	<ul style="list-style-type: none"> ○ vymezení pojmů ○ hodnota a funkce krajiny ○ percepce krajiny a venkova v minulosti i současnosti, vnímání v umění 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Venkovská krajina v umělecké reflexi ▪ Role NNO v péči o venkovskou krajinu – praktická ukázka
3)	11. 10.	Vztah zemědělství a krajiny do 20. století	<ul style="list-style-type: none"> ○ pohled z hlediska sociálního, ekonomického i environmentálního <ul style="list-style-type: none"> – vývoj v období tradiční kultury – vliv průmyslové revoluce na zemědělství a hospodaření v krajině – vývoj, původní a současný význam krajinných struktur 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historický vývoj a současný stav krajinných struktur v mé vesnici ▪ Způsoby hospodaření v českých zemích – historický přehled
4)	18. 10.	Vztah zemědělství a krajiny ve 20. století	<ul style="list-style-type: none"> ○ pohled z hlediska sociálního, ekonomického i environmentálního: <ul style="list-style-type: none"> – kolektivizace zemědělství a socializace vesnice 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ukázka kolektivizace zemědělství a socializace vesnice na konkrétním případě
5)	25. 10.	Venkov a zemědělství ve 21. století	<ul style="list-style-type: none"> ○ současná venkovská krajina ○ současná zemědělská politika – podpora zemědělské produkce, program rozvoje venkova, ○ postoje, motivace zemědělců při proměně ve správce krajiny“ – překážky v naplňování cílů zemědělské politiky 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proměny současného venkova ▪ Diverzifikace zemědělské činnosti – praktická ukázka ▪ Ekologická farma – praktická ukázka
6)	1. 11.	Vývoj osídlení	<ul style="list-style-type: none"> ○ konkrétní příklady ilustrující změny osídlení, zástavby a jejich dopad na obyvatelstvo <ul style="list-style-type: none"> – tradiční vesnice – urbanizace 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Městská část/vesnice - historie, analýza (městského) charakteru a fungování, fotodokumentace ▪ Důvody desurbanizace – praktická ukázka

			– desurbanizace	
7)	8. 11.	Problémy současných měst	<ul style="list-style-type: none"> ○ suburbanizace a její problémy ○ ztráta „genia loci“, veřejné prostory, městská zeleň ○ struktury zástavby s ohledem na tvorbu místa a ekologickou náročnost ○ reurbanizace, „new urbanism“ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Problémy suburbanizace – popis konkrétní situace v dané lokalitě, fotodokumentace ▪ Praktické příklady reurbanizace – podpora v různých částech Evropy
8)	15. 11.	Územní plánování	<ul style="list-style-type: none"> ○ význam územního plánování <ul style="list-style-type: none"> – různé stupně územního plánování: strategický plán, územní plán, regulační plán, územní rozhodnutí, dotčené orgány, – participace obyvatel – neziskové organizace, jednotlivci v různých stupních ÚP ○ posuzování vlivu na životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Přestavení ÚP v konkrétním místě – plány a reálné možnosti rozvoje území ▪ Příklad participace obyvatel
9)	22. 11.	Doprava ve městě	<ul style="list-style-type: none"> ○ problémy automobilismu ○ alternativy individuální automobilové dopravy - městská doprava, chůze, cyklo, ○ význam chůze pro fungování městských prostor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dokumentace města pro auta – klady a zápory ▪ Akce pro podporu alternativ automobilové dopravy – dokumentace konkrétní akce, východiska a dopady
10)	29. 11.	Pojem divočiny	<ul style="list-style-type: none"> ○ wilderness: divočina – divokost ○ wildness: nespoutanost, spontaneita, volná příroda ○ wilderness area x nová divočina ○ čím nás divočina přitahuje, proč – lze to vysvětlit psychologicky, evolučně? ○ proč chránit divočinu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jízda autobusem č. xy na periferii. Postagrární krajina na okraji Brna.
11)	6. 12.	Ochrana divočiny v americkém prostředí	<ul style="list-style-type: none"> ○ faktografické údaje o ochraně divočiny v USA ○ teoretici ochrany divočiny - Ralph Waldo Emerson, Henry David Thoreau, John Muir, Aldo Leopold - zařazení 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klasikové americké divočiny, jejich sdělení o přírodě a našem vztahu k ní. Interpretace textů opřená o současnou environmentální etiku.

			jejich názorů do proudů environmentální etiky	▪ Konkrétní místa americké divočiny, která svým pojetím ovlivnili.
12)	13. 12.	Český prales?	<ul style="list-style-type: none"> ○ charakteristika přirozených lesů a jejich podíl v ČR ○ jak (ne)lze v rámci stávajícího systému legislativy chránit divočinu ○ současná debata o samovolném vývoji lesů v ČR ○ soukromá lesní rezervace Ščůrnica, program ČSOP „Místo pro přírodu“ 	▪ četba
13)	20. 12.	Jsmo v kontaktu s divočinou?	<ul style="list-style-type: none"> ○ reflexe přirozených lesů českými umělci (Josef Váchal, Rudolf Janda) ○ existuje souvislost mezi americkým přístupem k divočině a českým zálesáctvím? ○ evoluční lesy, Lesochranárske zoskupenie Vik ○ divočina v pojetí hluboké ekologie ○ outdoor jako prožitek divočiny? 	▪ Zpráva z outdoorových časopisů o současné podobě kontaktu s přírodou.
	Termín dle domluvy	Exkurze do krajiny – lokalita bude upřesněna	○ praktická ukázka vývoje území, vymezení problémové situace v konkrétní lokalitě venkovské krajiny, rozvaha přístupu k řešení	

Požadavky udělení zápočtu:

- zpracování jednoho z vybraných témat a jeho prezentace v hodině
- aktivní účast na hodinách (alespoň 60 %)
- pravidelná četba
- závěrečný test

Podmínky zpracování vybraných témat:

- o témata jsou rozdělena na SÍDLA – KRAJINA – DIVOČINA, jejich garantem jsou příslušní vyučující
- o po vybrání tématu je nutná (alespoň emailová) konzultace s daným vyučujícím
- o odevzdání – text v délce 4 normostrany v případě prezentace v hodině, 8 normostran v případě odevzdání pouze závěrečného textu, v případě využití obrazové dokumentace záleží na dohodě s vyučujícím
- o vždy s uvedením použité literatury a citovaných zdrojů
- o odevzdání do 15.1. 2007

Seznam četby k jednotlivým hodinám:

4. 10.	<p>BUČEK, A; LACINA, J. Harmonická kulturní krajina venkova: Sny a realita. In <i>Tvář naší země – krajina domova</i>. Lomnice nad Popelkou: Česká komora architektů, 2001, s. 71-76.</p> <p>DEJMAL, J. Krajina je místo svědectví a očekávání. In <i>Téma pro 21. století. Kulturní krajina aneb proč ji chránit</i>. Praha: MŽP, 2000, s. 98-101.</p> <p>LIBROVÁ, H. <i>Láska ke krajině?</i> Brno: Blok, 1988.</p> <p>MAKOWSKI, H.; BUDERATH, B. <i>Die Natur dem Menschen untertan. Ökologische Spiegel der Landschaftsmalerei</i>. München: Kindler, 1983.</p> <p>STIBRAL, K. Proč je příroda krásná? Estetické vnímání krajiny v novověku. Praha: Dokořán 2005, s. 25-35, 49-61, 115-120.</p> <p>UHDE, J. K otázce krajiny v českém hraném filmu. In <i>Česká krajina dnes</i>. Žďár nad Sázavou: Karolinum, 1993, s. 101-105.</p>
11. 10.	<p>KUBAČÁK, A. <i>Dějiny zemědělství v Českých zemích. I. Díl</i>. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 1994.</p> <p>KUBAČÁK, A. <i>Dějiny zemědělství v Českých zemích. II. Díl</i>. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 1995.</p> <p>PEKAŘ, J. <i>Postavy a problémy českých dějin</i>. Praha: Vyšehrad, 1990, s. 265-300, 308-316.</p> <p>PETRÁŇ, J., PETRÁŇOVÁ, L. Rolník v tradiční evropské kultuře. Praha: Set out, 2000, s. 84-96.</p> <p>MAREČEK, J. Lidové krajinářství v obraze naší země. In I. Dejmal (ed) <i>Tvář naší země – krajina domova</i>. Lomnice nad Popelkou: Česká komora architektů, 2001, s. 2/ 21–28.</p> <p>HÁJEK, T., BUKAČOVÁ, I. <i>Příběh drobných památek</i>. České Budějovice: Studio JB, 2001, s. 71-96, 109-121.</p>

18. 10.	<p>FROLEC, V. 1989. Jihomoravská družstevní vesnice. Uherské Hradiště: Slovákcké muzeum.</p> <p>LIBROVÁ, H. <i>Láska ke krajině?</i> Brno: Blok, 1988, s. 125-147.</p> <p>SLEPIČKA, A. <i>Přeměny venkova (venkov našeho věku)</i>. Praha: Svoboda, 1989, 148-152.</p> <p>Jech, K. Soumrak selského stavu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001.</p> <p>ŠTĚPÁNEK, V. Jak se měnila venkovská krajina ve 20. století. In <i>Veronica</i>. Brno: ČSOP, č. 6, roč. 14, 2000, s. 7–9.</p> <p>ÚLEHLA, V.. <i>Napojme prameny</i>. Praha: Život a práce, 1947, s. 22-35, 42-48.</p> <p>VÁCLAVŮ, A. <i>Studie z hospodářských dějin č. 10. Ke sporům o zemědělské družstevnictví a kolektivizaci v Československu</i>. Praha: VŠE, Fakulta národohospodářská, 1999.</p>
25. 10.	<p><i>Ekologické dopady Společné zemědělské politiky a vstupu do EU v českém zemědělství</i>. Hnutí DUHA, 2004.</p> <p><i>Horizontální plán rozvoje venkova pro Českou republiku 2004-2006</i>. Mze [online]. [cit. 5. 9. 2005]. Dostupný z: http://www.mze.cz/attachments/HRDP-04-06.doc</p> <p>LAPKA, M., GOTTLIEB, M. 2000. Rolník a krajina. Kapitoly ze života soukromých rolníků. Praha: Slon, s. 47-83.</p> <p>LIBROVÁ, H. Kulturní krajina potřebuje náš smír s divočinou. In I. Dejmal (ed) <i>Tvář naší země – krajina domova</i>. Lomnice nad Popelkou: Česká komora architektů, 2001, s. 129-133.</p> <p>LOKOČ, R. Zemědělci a/vs. agroenvironmentální opatření. In <i>Venkovská krajina 2006</i>, Brno: ZO ČSOP Veronica, 2006, s. 126-129.</p> <p>McINERNEY, J. a kol.. Who cares? A study of farmers' involvement in managing and maintaining the countryside. In Report – Agricultural Economics Unit 250. University of Exeter, 2000.</p> <p><i>Reforma společné zemědělské politiky EU</i>. Mze [online]. [cit. 5. 9. 2005]. Dostupný z http://www.mze.cz/service.asp?act=print&val=16433</p> <p><i>Venkov v rozšířené Evropě</i>. Praha: Mze, 2003. [online] [cit. 5. 9. 2005]. Dostupný z: http://www.mze.cz/</p>
1. 11. - 22. 11	<p>BLAŽEK, B. <i>Venkov, města, média</i>. Praha: SLON, 1998.</p> <p>BROUK, B. <i>Lidé a věci</i>. Praha: Václav Petr, 1947.</p> <p>GEHL, J. <i>Život mezi budovami</i>. Brno: Nadace Partnerství, 2000.</p> <p>GEHL, J.; GEMZOE, L. <i>Nové městské prostory</i>. Šlapanice: ERA, 2002.</p> <p>GIDDENS, A. <i>Sociologie</i>. Praha: Argo, 1999 – kapitola Urbanismus.</p> <p>HÄUSSEMANN, H.; SIEBEL, W. <i>Neue Urbaität</i>.</p> <p>HÄUSSEMANN, H.; SIEBEL, W. <i>Die Sociologie des Wohnens</i>.</p> <p>HÄUSSEMANN, H.; SIEBEL, W. <i>Die Stadtsoziologie</i>.</p>

	<p>HNILIČKA, P. <i>Sídelní kaše</i>. Brno: ERA, 2005.</p> <p>HONZÍK, K. <i>Tvorba životního slohu</i>. Praha: Horizont, 1976.</p> <p>HORSKÁ, P.; MAUR, E.; MUSIL, J. <i>Zrod velkoměsta</i>. Litomyšl: Paseka, 2002.</p> <p>HRŮZA, Z. <i>Vývoj urbanismu I. a II.</i> Praha: ČVUT.</p> <p>HRŮZA, Z. <i>Charty moderního urbanismu</i>. Praha: Agora, 2002.</p> <p>JACOBS, J. <i>Smrt amerických velkoměst</i>.</p> <p>KURFÜRST, P. <i>Řízení poptávky po dopravě: jako nástroj ekologicky šetrné dopravní politiky</i>. Praha : Centrum pro dopravu a energetiku, 2002. (možnost pdf.)</p> <p>KUTÁČEK, S. <i>Alternativy městské automobilové dopravy</i>. Brno: Masarykova univerzita, 2004.</p> <p>MUSIL, J. <i>Sociologie bydlení</i>. Praha: Svoboda, 1971.</p> <p>MUSIL, J. <i>Sociologie soudobého města</i>. Praha: Svoboda, 1967.</p> <p>NORBERG-SCHULZ, CH. <i>Genius loci: k fenomenologii architektury</i>. Praha:Odeon, 1994</p> <p>SIEVERTS, T. <i>Zwischenstadt</i>. Basel: Birkhäuser - Verlag für Architektur, 2005.</p>
29. 11.	<p>HUBENÝ, P.: Divočina. In: <i>Šumava speciál k 15. výročí vyhlášení NPŠ</i>, 2006, s. 4-5.</p> <p>KOUCKÁ, P.: <i>Láska ke krajině</i>. In: <i>Psychologie dnes</i> 11/2006, s. 11-15.</p> <p>PRACH, K. <i>Příroda pracuje zadarmo. Technické nebo přírodní rekultivace?</i> In <i>Vesmír</i> 85, 5/2006, s. 272-277.</p> <p>SÁDLO, J., POKORNÝ, P. <i>Barunčino znovu nalezené panenství</i>. In Hájek, P. (ed) <i>Krajina zevnitř</i>. Praha: Malá Skála, 2002, s. 68 – 89.</p> <p>WEINZIERL, H. <i>Více prostoru pro přírodu</i>. In <i>Sedmá generace</i>, č. 1, 2005, s. 10-14.</p>
6. 12.	<p>EMERSON, R. W.: <i>Příroda</i>. In: <i>Příroda a duch</i>. Praha: Jan Leichter, 1927, s. 1-72.</p> <p>MUIR, J.: <i>My First Summer in the Sierra</i>. Cambridge: The Riverside Press, 1911. Přístupno online z http://www.sierraclub.org/john_muir_exhibit/ (přečtěte si úryvek dle svého výběru)</p> <p>THOREAU, H. D. <i>Chůze</i>. Brno: Zvláštní vydání. 1995, 55 s.</p> <p>LEOPOLD, A. <i>Obrázky z chatrče a rozmanité poznámky</i>. Pulčik: Abies, 1999, s. 152-166, 218-231.</p>
13. 12.	<p>BLÁHA, J. <i>Návrat k divočině versus přírodní inženýrství</i>. In Zemánek, J. (ed) <i>Divočina – příroda, duše, jazyk</i>. Praha: Kant, 2003, s. 110-114.</p> <p>HRUBÝ, Z., ŠTYKAR, J., VESKA, J. <i>Co vypráví prales. Východokarpatské výzkumné plochy profesora Zlatníka po sedmdesáti letech</i>. In <i>Vesmír</i> 85, 4/2006, s.</p>

	<p>223-227.</p> <p>KUČERA, S. Geobotanické posouzení centrální části Národního parku Šumava pro účely zonace a management. In Pecharová, E., Rada, P. <i>Šumavské studie</i>. Třeboň: Botanický ústav AV ČR, 1995, s. 11, 15-19, 40-48.</p> <p>SINNER, K. F. Divoký les. In: <i>Sedmá generace</i> 14, 1/2005, s. 22-23.</p> <p>STORCH, D.: Jaký je vlastně les. Obraz lesa v přírodních vědách. In: <i>Dějiny a současnost</i> 28, 11/2006, s. 34-36.</p> <p>SVOBODA, M.: Význam tlejícího dřeva v lese na příkladu horské smrčiny. In: <i>Lesnická práce</i> 84, 5/2005, s. 20-22.</p> <p>VICENA, I. <i>Příroda je více než kůrovec</i>. In <i>Lesnická práce č. 9</i>, 2004, s. 30-32.</p>
20. 12.	<p>BROOKS, D. <i>Bobos. Nová americká elita a její styl</i>. Praha: Dokořán 2001, s. 209-217.</p> <p>JANDA, R. <i>Prales v Beskydách</i>. Praha: Česká grafická unie, 1943.</p> <p>KOHÁK, E. <i>Zelená svatozář. Kapitoly z ekologické etiky</i>. Praha: Slon 2002, s. 108-117, 127-132.</p> <p>MASER, CH.: <i>Přeměněný les</i>. Pulčík: Abies, 1994.</p> <p>Rozhovory s Petrem Kučerou, Alešem Máchalem nebo Václavem Petříčkem o jejich cestě k ochraně přírody. Archiv DZ.</p> <p>SETON, E. T: <i>Kniha lesní moudrosti</i>. Praha: Olympia, 1970, s. 149-157, 164-167, 243-248.</p> <p>VÁCHAL, J. <i>Šumava umírající a romantická</i>, 1931.</p>